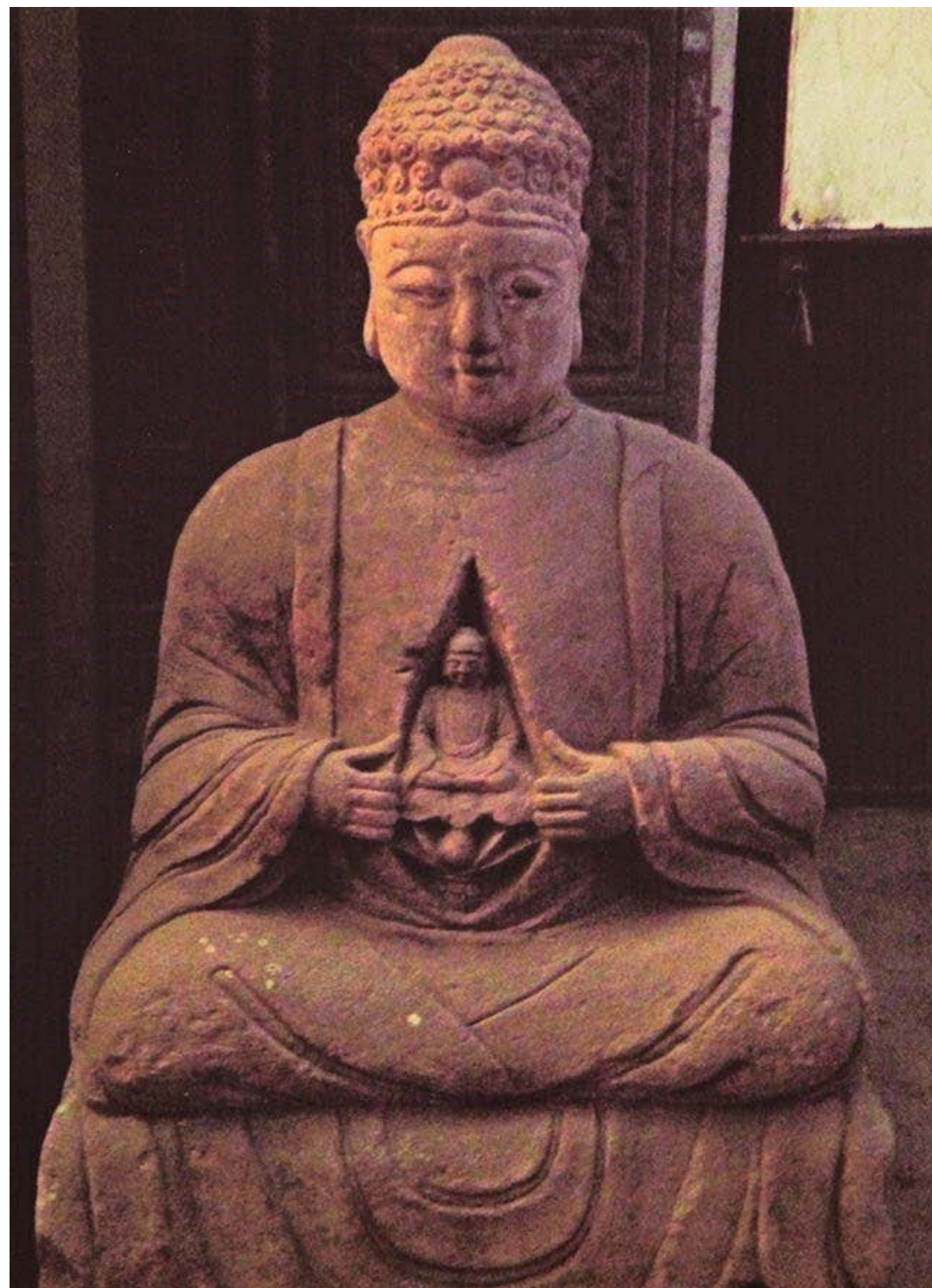

大方等如來藏經

มหาไวพุลยตถาคตคฺคณสูตร

พระสูตรอันกว้างขวางยิ่งใหญ่ว่าด้วยตถาคตคฺคณ

แปลจากภาษาสันสกฤตสู่ภาษาจีนในสมัยราชวงศ์จิ้นตะวันออก

โดย

พระพุทธรักษาเถระ พระตรีปิฎกธรรมาจารย์ชาวอินเดีย

แปลเรียบเรียงสู่ภาษาไทย เสร็จสิ้นในพระพุทธศักราช ๒๕๖๗

โดย

นายรัชต กลิ่นสาคร

如是我聞：

一時佛在王舍城耆闍崛山中，寶月講堂栴檀重閣，成佛十年與大比丘眾百千人俱，菩薩摩訶薩六十恒河沙，皆悉成就大精進力，已曾供養百千億那由他諸佛，皆悉能轉不退法輪，若有眾生聞其名者，於無上道終不退，

ข้าพเจ้าได้สดับมาดังนี้ สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ ภูเขาคิชฌกูฏ เขตกรุงราชคฤห์ ในรัตนจันทรกุฎาคาร ในมหาจันทรปราสาท หลังจากทรงตรัสรู้แล้วได้สี่ปี พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่หนึ่งแสนรูป และพระโพธิสัตว์มหาสัตว์จำนวนเท่ากับเม็ดทรายในแม่น้ำคงคาหกลีบสาย ทั้งหมดเป็นผู้สำเร็จแล้วในมหาวิริยพละ ได้เคยถวายบูชาพระพุทธเจ้ามาแล้วแสนโกฏิในยุตะพระองค์ แลเป็นผู้หมั่นธรรมจักรอันไม่มีวันหวนกลับ หากสัตว์เหล่าใดได้สดับนามของท่านเหล่านี้ ย่อมไม่มีวันเสื่อมถอยจากพระอนุตรมรรค

其名曰：法慧菩薩、師子慧菩薩、金剛慧菩薩、調慧菩薩、妙慧菩薩、月光菩薩、寶月菩薩、滿月菩薩、勇猛菩薩、無量勇菩薩、無邊勇菩薩、超三界菩薩、觀世音菩薩、大勢至菩薩、香象菩薩、香上菩薩、香上首菩薩、首藏菩薩、日藏菩薩、幢相菩薩、大幢相菩薩、離垢幢菩薩、無邊光菩薩、放光菩薩、離垢光菩薩、喜王菩薩、常喜菩薩、寶手菩薩、虛空藏菩薩、離憍慢菩薩、須彌山菩薩、光德王菩薩、總持自在王菩薩、總持菩薩、滅眾病菩薩、療一切眾生病菩薩、歡喜念菩薩、鑒意菩薩、常鑒菩薩、普照菩薩、月明菩薩、寶慧菩薩、轉女身菩薩、大雷音菩薩、導師菩薩、不虛見菩薩、一切法自在菩薩、彌勒菩薩、文殊師利菩薩，如是等六十恒河沙菩薩摩訶薩，從無量佛剎，與無央數天、龍、夜叉、乾闥婆、阿修羅、迦樓羅、緊那羅、摩睺羅伽俱，悉皆來集尊重供養

นามของท่านเหล่านี้ ได้แก่ พระธรรมมิติโพธิสัตว์, พระสิงหมิติโพธิสัตว์, พระวัชรมิติโพธิสัตว์, พระอรรณมิติโพธิสัตว์, พระปาวรมิติโพธิสัตว์, พระจันทรประภาโพธิสัตว์, พระรัตนจันทรโพธิสัตว์, พระปूरณจันทรโพธิสัตว์, พระมหาวิกรามินโพธิสัตว์, พระอประเมยวิกรามินโพธิสัตว์, พระอนันตวิกรามินโพธิสัตว์, พระไตรโลกยวิกรามินโพธิสัตว์, พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์, พระมหาสถาปราปติโพธิสัตว์, พระคันธัสตินโพธิสัตว์, พระคันธรรติโพธิสัตว์, พระคันธรรติศรีโพธิสัตว์, พระศรีครรภาโพธิสัตว์, พระสุรยครรภาโพธิสัตว์, พระเกตุโพธิสัตว์, พระมหาเกตุโพธิสัตว์, พระวิมลเกตุโพธิสัตว์, พระอนันตรัตนยัชฎิโพธิสัตว์, พระตักตรัตนยัชฎิโพธิสัตว์, พระวิมลรัตนยัชฎิโพธิสัตว์, พระปราโมทยราชโพธิสัตว์, พระสทาประมุทิตโพธิสัตว์, พระรัตนปาณีโพธิสัตว์, พระคคนคัญชโพธิสัตว์, พระวิมานโพธิสัตว์, พระสุเมรุโพธิสัตว์, พระประภากุศลราชโพธิสัตว์, พระธารณิศวรราชโพธิสัตว์, พระธณิฆรโพธิสัตว์, พระอศุถันตโพธิสัตว์, พระสรพสัตวโรคนิวรรตโพธิสัตว์, พระปราโมทยมนัสโพธิสัตว์, พระชินนมนัสโพธิสัตว์, พระอชินนโพธิสัตว์, พระชโยติษกรโพธิสัตว์, พระจันทรโรจนโพธิสัตว์, พระรัตนมิติโพธิสัตว์, พระอิหวิวรรตโพธิสัตว์, พระอปรเมยาครรชิตสวรโพธิสัตว์, พระโพธิสมุทฐาปนโพธิสัตว์, พระอโมฆทรรคินโพธิสัตว์, พระสรพธรรมาศวรรตโพธิสัตว์, พระไมเตรย

โพธิสัตว์ แลพระมัญชุศรีโพธิสัตว์ แลพระโพธิสัตว์มหาสัตว์องค์อื่น ๆ จำนวนเท่าเมล็ดทรายในแม่น้ำคงคาหกลีบสาย พร้อมด้วย เทพ , นาค , ยักษ์ , คนธรรพ์ , อสูร , ครุฑ , กิณนร แลมหิรคาก็พากันมานอบน้อมแลถวายการบูชา

爾時世尊於栴檀重閣，正坐三昧而現神變，有千葉蓮華大如車輪，其數無量，色香具足而未開敷，一切花內皆有化佛，上昇虛空彌覆世界猶如寶帳，一一蓮花放無量光，一切蓮花同時舒榮。佛神力故，須臾之間皆悉萎變，其諸花內一切化佛結加趺坐，各放無數百千光明，於時此剎莊嚴殊特，一切大眾歡喜踊躍，怪未曾有咸有疑念：「今何因緣，無數妙花忽然毀變？萎黑臭穢甚可惡厭。」

สมัยนั้นแล พระผู้มีพระภาคประทับนั่งอยู่ในจันทนปราสาท ทรงเข้าสมาธิแล้วบันดาลด้วยอภิญาฤทธิ์ให้บังเกิดดอกบัวพันกลีบจำนวนนับไม่ถ้วนดอก ขนาดใหญ่โตเท่ากงล้อ มีสีสันและส่งกลิ่นหอมมากมาย แต่ยังไม่บานสะพรั่ง ในแต่ละดอกมีพระพุทธรูปประทับขัดสมาธิ แล้วแต่ละดอกจึงลอยขึ้นบนท้องฟ้า ปกคลุมเหนือโลกธาตุเสมือนเพดานรัตนะ ในแต่ละดอกบัวแผ่แสงสว่างไม่มีประมาณ ครั้นแล้วจึงแบ่งบานออกพร้อมๆกัน ครั้นแล้วโดยพุทธานิฐาน ในช่วงขณะเดียวแต่ละดอกก็พลันเหี่ยวเฉาลง สำแดงให้เห็นพระพุทธรูปประทับขัดสมาธิอยู่ภายใน แต่ละองค์เปล่งพระรัศมีนับร้อยนับพันไม่มีประมาณ ครั้นเมื่อแลเห็นอิทธิวิสงขารจะปรากฏอยู่ในโลก ประชุมชนพากันบังเกิดความชื่นชมยินดีโดยทั่วกัน กระนั้นก็ตามยังบังเกิดความสงสัยอยู่ว่า “ ด้วยเหตุดังถาหนอ ? ดอกบัวอลังการนับไม่ถ้วนนี้จึงเหี่ยวเฉาลงในช่วงขณะเปลี่ยนเป็นสีดำคล้ำ ส่งกลิ่นเหม็นน่ารังเกียจยิ่ง ”

爾時世尊，知諸菩薩大眾所疑，告金剛慧：「善男子！於佛法中諸有所疑，恣汝所問。」

ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคทรงทราบความปริวิตกแห่งประชุมชนจึงตรัสแก่พระวัชรมติโพธิสัตว์ว่า “ ดูก่อนกุลบุตร ! หากเธอมีความสงสัยใดในพุทธธรรม ก็จงกล่าวถามมาตามเจตจำนงเถิด ”

時金剛慧菩薩知諸大眾咸有疑念，而白佛言：「世尊！以何因緣，無數蓮花中皆有化佛，上昇虛空彌覆世界，須臾之間皆悉萎變？一切化佛各放無數百千光明，眾會悉見合掌恭敬。」

ครั้นแล้ว พระวัชรมติโพธิสัตว์ได้ทราบถึงข้อปริวิตกแห่งประชุมชนจึงกราบทูลถามพระผู้มีพระภาคว่า “ ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ด้วยเหตุดังถา ? ดอกบัวนับไม่ถ้วนเหล่านี้อันประดิษฐานพระพุทธรูป จึงลอยขึ้นไปบนท้องฟ้าปกคลุมโลกธาตุอยู่แล้วพลันเหี่ยวเฉาลงในช่วงขณะ สำแดงพระพุทธรูปประทับขัดสมาธิ เปล่งพระรัศมีนับร้อยพันประการประชุมชนเมื่อทอดทัศนาแล้วจึงพากันประคองอัญชลีอยู่ ”

爾時金剛慧菩薩，以偈頌曰：

「我昔未曾覩，	神變若今日，
見佛百千億，	坐彼蓮花藏，
各放無數光，	彌覆一切剎。

離垢諸導師，莊嚴諸世界，
蓮花忽萎變，莫不生惡饜。
今以何因緣，而現此神化？
我覩恒沙佛，及無量神變，
未曾見如今，願為分別說。」

ครั้นแล้ว พระวัชรมิติโพธิสัตว์ได้กราบทูลถามเป็นคาถาขึ้นว่า

“แมื่กาลก่อน ตัวข้าไม่เคยประสบพบ
อิทธาภิสังขารสำแดงเห็นเช่นวันนี้
ปรากฏพระพุทธรูปร้อยพันโกฏิองค์
ประทับนั่งอยู่ในปฐมทริกครรภ

แต่ละองค์ประภาสรัศมีไร้ประมาณ
ครอบคลุมสรรพพุทธเกษตรทั้งหลาย
พระนายกเจ้าผู้วิมลทั้งหลายนี้
ยังสรรพโลกทั้งปวงให้อลังการ

ในทันใดปฐมทริกพลันเหี่ยวเฉา
ขยະเขยงยั้งแก่ปวงประชุมชน
ด้วยเหตุเช่นไรฤา? ขณะเพลานี้
ทรงสำแดงอภินิหารปรากฏอยู่

ข้าเคยเห็นปวงพุทธรูปดังทรายคงคา
ฤทธิอิทธาแต่ละพระองค์ไม่มีประมาณ
แต่ไม่เคยเห็นสำแดงดังเช่นวันนี้
ขอวิงวอนพระองค์ตรัสแจ้งความนัย ”

爾時世尊，告金剛慧及諸菩薩言：「善男子！有大方等經名如來藏，將
欲演說故現斯瑞，汝等諦聽，善思念之。」

咸言：「善哉！願樂欲聞。」

ครั้นแล้ว พระผู้มีพระภาคจึงตรัสแก่พระวัชรมติโพธิสัตว์และปวงพระโพธิสัตว์ว่า “ ดูก่อนกุลบุตร ! ยังมีหาไพลยสูตร นามว่า ตถาคตครรภ์ ซึ่งเราปรารภนาจักแสดง จึงสำแดงนิมิตให้ปรากฏขึ้นเช่นนี้ พวกเธอพึงตั้งใจสดับให้ดีแลมิโยนิโสมนสิการเถิด ”

พากันกราบทูลตอบว่า “ สาธุ ! เหล่าข้าพระองค์ยินดีเฝ้าคอยสดับอยู่ ”

佛言：「善男子！如佛所化無數蓮花忽然萎變，無量化佛在蓮花內，相好莊嚴結加趺坐，放大光明，眾觀希有靡不恭敬。如是善男子！我以佛眼觀一切眾生，貪欲恚癡諸煩惱中，有如來智、如來眼、如來身，結加趺坐儼然不動。善男子！一切眾生雖在諸趣，煩惱身中有如來藏，常無染污、德相備足，如我無異。

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “ ดูก่อนกุลบุตร! อุปมาเสมือนเมื่อดอกบัวนับไม่ถ้วนเหี่ยวเฉาลง กลายเป็นสิ่งน่ารังเกียจ ในทันใดก็ปรากฏรูปพระพุทธรูปนิรมิตจำนวนไม่มีประมาณ อันประกอบด้วยมงคลลักษณะนานาประการ ประทับนั่งขัดสมาธิอยู่ในเปล่งพระรัศมีอันไพศาล ครั้นเมื่อประชุมชนได้แลเห็นแล้วจึงพากันน้อมอัชฌาสัย เช่นเดียวกัน กุลบุตร! เราใช้พุทธจักขุทอดทัศนาดูปวงสรรพสัตว์จึงได้แลเห็นได้ว่า ในท่ามกลางแห่งกองกิเลส มีอาทิลกะ โทสะ และโมหะของพวกเขาเหล่านั้น ก็ปรากฏ ปัญญาญาณแห่งพระตถาคต จักขุแห่งพระตถาคต และสรีระกายแห่งพระตถาคต ประทับขัดสมาธิอย่างสงบนิ่งอยู่ใน ดูก่อนกุลบุตร! แม้ปวงสรรพสัตว์จะมีกำเนิดในคติที่แตกต่างกัน แต่ในท่ามกลางกายอันแปดเปื้อนด้วยกิเลสเหล่านั้นยังมี ตถาคตครรภ์ อันปราศจากมลทินแลประกอบด้วยกุศลคุณเป็นอันมากไม่ต่างจากตัวเราอยู่เลย

又善男子！譬如天眼之人觀未敷花，見諸花內有如來身結加趺坐，除去萎花便得顯現。如是善男子！佛見眾生如來藏已，欲令開敷為說經法，除滅煩惱顯現佛性。

ยิ่งกว่านั้น กุลบุตร! อุปมาผู้มีทิพยจักขุแลเห็นได้ว่าในดอกบัวซึ่งยังไม่คลี่บานออก ปรากฏกายพระตถาคต ซึ่งจะสำแดงออกมาเมื่อดอกบัวได้เป้งบานอย่างเต็มที่ ในทำนองเดียวกัน กุลบุตร! พระพุทธเจ้าทรงแลเห็น ตถาคตครรภ์ดำรงในปวงสัตว์ จึงตรัสแสดงพระธรรมสูตรแก่พวกเขา เพราะประสงค์จะให้พวกเขาสามารถขจัดกิเลสภายใน และสำแดงความเป็นพระพุทธเจ้าออกมา

善男子！諸佛法爾，若佛出世若不出世，一切眾生如來之藏常住不變，但彼眾生煩惱覆故。如來出世廣為說法，除滅塵勞淨一切智。善男子！若有菩薩信樂此法，專心修學便得解脫成等正覺，普為世間施作佛事。」

ดูก่อนกุลบุตร! นี่แลคือพุทธธรรม ไม่ว่าพระพุทธเจ้าจะอุบัติหรือไม่ก็ตาม ตถาคตครรภ์ก็ดำรงอยู่เป็นนิรันดร์ในปวงสรรพสัตว์ แต่สรรพสัตว์เหล่านั้นถูกห่อหุ้มอยู่ด้วยกองกิเลส พระตถาคตจึงอุบัติขึ้นบนโลกเพื่อตรัสแสดงพระธรรมอย่างกว้างขวาง เพื่อยังให้พวกเขาสามารถขจัดกองกิเลสทุกข์โดยสิ้นเชิง แลสำเร็จในสัพพัญญุตญาณอันบริสุทธิ์ กุลบุตร! หากพระโพธิสัตว์ใดบังเกิดความศรัทธาเชื่อถือในพระธรรมนี้ ตั้งใจศึกษาแลปฏิบัติอยู่ ย่อมจะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แลบำเพ็ญพุทธกิจในโลก ”

爾時世尊以偈頌曰：

「譬如萎變花， 其花未開敷，
天眼者觀見， 如來身無染。
除去萎花已， 見無礙導師，
為斷煩惱故， 最勝出世間。
佛觀眾生類， 悉有如來藏，
無量煩惱覆， 猶如穢花纏。
我為諸眾生， 除滅煩惱故，
普為說正法， 令速成佛道。
我已佛眼見， 一切眾生身，
佛藏安隱住， 說法令開現。」

ครั้นแล้วพระผู้มีพระภาคได้ตรัสเป็นพระคาถาว่า

“ อุปมาดอกบัวที่แห้งเหี่ยวเฉา
กลีบยังไม่บานออกเต็มที่
ผู้มีจักขุทิพย์แลเห็นภายใน
มีพระตถาคตกายอันวิมล

ครั้นดอกเหี่ยวเฉาถูกกำจัด
พระนายยกย่อมนถูกเห็นไร้ขว้างกัน
เพื่อกำจัดกิเลสแห่งปวงสัตว์
พระชินเจ้าจึงอุบัติขึ้นบนโลก

พระพุทธรูปที่ศาสดาประชาสัตว์
มีตถาคตครรภ์ดำรงภายใน
ห่อหุ้มด้วยกองกิเลสนับไม่ถ้วน
เสมือนถูกดอกเหม็นเน่าปกคลุม

เพื่อที่ปวงสรรพสัตว์ทั้งหลาย
จักขจัดปวงกองสรรพกิเลส
เราสำแดงซึ่งสัตถธรรมวิเศษ

เพื่อถว้นทั่วสำเร็จพุทธมรรค ”

「復次善男子！譬如淳蜜在巖樹中，無數群蜂圍繞守護。時有一人巧智方便，先除彼蜂乃取其蜜，隨意食用惠及遠近。如是善男子！一切眾生有如來藏，如彼淳蜜在于巖樹，為諸煩惱之所覆蔽，亦如彼蜜群蜂守護。我以佛眼如實觀之，以善方便隨應說法，滅除煩惱開佛知見，普為世間施作佛事。」

“ ยิ่งกว่านั้น กุลบุตร! อุปมาเสมือนน้ำผึ้งบริสุทธิ์ถูกกักเก็บไว้ในต้นไม้บนหน้าผา มีฝูงผึ้งนับไม่ถ้วนคอยเฝ้าป้องกันอยู่ มีผู้ฉลาดขับไล่เหล่าผึ้งออกไปโดยอุบาย แล้วนำน้ำผึ้งออกมากินตามใจอยากของตน เพื่อประโยชน์ทั้งเบื้องใกล้และไกล เช่นเดียวกัน กุลบุตร! สรรพสัตว์ล้วนมีตถาคตครรภ์ เสมือนน้ำผึ้งบริสุทธิ์ในต้นไม้บนหน้าผา ถูกห่อหุ้มด้วยกิเลส นานัปการเสมือนฝูงผึ้งที่คอยเฝ้าระวังน้ำผึ้ง เราแลเห็นสัตว์เหล่านั้นตามเป็นจริงโดยอาศัยพุทธจักขุ แล้วใช้อุบายกล่าว แสดงธรรมตามแต่จริตนิสัย เพื่อให้พวกเขาสามารถขจัดกองกิเลส สามารถบรรลुพุทธญาณตรัสรู้แล้วบำเพ็ญพุทธกิจในโลก ”

爾時世尊以偈頌曰：

「譬如巖樹蜜，	無量蜂圍繞，
巧方便取者，	先除彼群蜂。
眾生如來藏，	猶如巖樹蜜，
結使塵勞纏，	如群蜂守護。
我為諸眾生，	方便說正法，
滅除煩惱蜂，	開發如來藏。
具足無礙辯，	演說甘露法，
普令成正覺，	大悲濟群生。

ครั้นแล้วพระผู้มีพระภาคได้ตรัสเป็นพระคาถาว่า

“ อุปมาน้ำผึ้งบนต้นไม้น้ำผา
มีฝูงผึ้งนับไม่ถ้วนห้อมล้อมอยู่
บุรุษผู้สามารถใช้อุบาย
ขับไล่ฝูงผึ้งให้ไกลออกไป

ตถาคตครรภ์ในสัตว์ทั้งหลาย
เสมือนน้ำผึ้งบนต้นไม้น้ำผา
ปกคลุมห้อมล้อมด้วยกิเลส
เสมือนฝูงผึ้งที่เฝ้าป้องกัน

เราเห็นแก่ปวงสรรพสัตว์
จึงใช้อุบายมุ่งกล่าวแสดงธรรม
เพื่อกำจัดฝูงผึ้งคือกิเลส
แล้วเปิดเผยซึ่งตถาคตครรรค์

มีวาจาไพเราะไร้ขวางกั้น
กล่าวแสดงอมฤตธรรม
มุ่งแสวงหาโพธิมรรค
มหากุณามุ่งประโยชน์แก่เวไนย ”

「復次善男子！譬如粳糧未離皮糲，貧愚輕賤謂為可棄，除蕩既精常為御用。
如是善男子！我以佛眼觀諸眾生，煩惱糠糲覆蔽如來無量知見，故以方便如應說法，令除煩惱淨一切智，於諸世間為最正覺。」

“ ยิ่งกว่านั้น กุลบุตร ! อุปมาเหมือนเมล็ดข้าวเมื่อเปลือกหุ้มยังไม่ถูกสีออกไป แม้แต่ยาจกยังดูหมิ่นและเห็นว่าควรเอามันไปทิ้งเสีย แต่ตราบดีที่เปลือกหุ้มถูกนำออกไปแล้ว และเนื้อข้างในมันปรากฏออกมา ก็เป็นสิ่งที่แม้พระราชายังต้องเสวย เช่นเดียวกัน กุลบุตร ! เราทอดทัสนาดูสรรพสัตว์ด้วยพุทธจักขุ ได้แลเห็นว่าพวกเขายังถูกเปลือกหุ้มคือกิเลสห่อหุ้มตถาคตญาณตรศนะอันไม่มีประมาณเอาไว้ดังนั้น เราจึงใช้อุบายกล่าวแสดงธรรมตามแต่จริตนิสัยของพวกเขา เพื่อให้กิเลสได้ถูกขจัดออกไป และสำเร็จในสัพพัญญุตญาณอันบริสุทธิ สำเร็จพระโพธิญาณในโลก ”

爾時世尊，以偈頌曰：

「譬一切粳糧，	皮糲未除蕩，
貧者猶賤之，	謂為可棄物。
外雖似無用，	內實不毀壞，
除去皮糲已，	乃為王者膳。
我見眾生類，	煩惱隱佛藏，
為說除滅法，	令得一切智。
如我如來性，	眾生亦復然，
開化令清淨，	速成無上道。

ครั้นแล้วพระผู้มีพระภาคได้ตรัสเป็นพระคาถาว่า

“อุปมาเหมือนเมล็ดข้าว
เมื่อเปลือกยังไม่สีออก
แม้ยากยังคิดหยาบหมิ่น
แลเห็นควรนำเอาไปทิ้ง

แม้เปลือกนอกจักดูไร้ค่า
แต่เนื้อข้างในมีประโยชน์
เมื่อเปลือกนอกได้แกะออกไชร้
แม้พระราชายังต้องใช้เสวย

เราทอดทัศนาคูสรพสัตว์
มีพุทธครรรค์ซ่อนอยู่ในกิเลส
จึงแสดงธรรมให้ชำระมันออกไป
แล้วสำเร็จในสัพพัญญุตญาณ

ตัวเราเองมีตถาคตภาวะ
แม้ปวงสัตว์ก็มีแจกเช่นกัน
เราจึงสอนให้บรรลุธรรมวิสุทธิ
แลบรรลุอนุตรมรรคโดยฉับไว

「復次善男子！譬如真金墮不淨處，隱沒不現經歷年載，真金不壞而莫能知。有天眼者語眾人言：『此不淨中有真金寶，汝等出之隨意受用。』如是善男子！不淨處者無量煩惱是，真金寶者如來藏是，有天眼者謂如來是。是故如來廣為說法，令諸眾生除滅煩惱，悉成正覺施作佛事。」

“ ยิ่งกว่านั้น กุลบุตร ! อุปมาทองคำบริสุทธิ์ตกไปอยู่ในแหล่งสิ่งโสโครก และไม่ถูกพบเจอเป็นเวลาหลายปี แม้ตัวทองคำบริสุทธิ์เองนั้นไม่อาจเสื่อมสลายแต่ไม่มีผู้ใดล่วงรู้ได้ ครั้นแล้วยังมีบุคคลผู้มีทิพยจักขุได้กล่าวแก่ประชุมชนว่า “ ในแหล่งโสโครกนี้ยังมีสมบัติคือทองคำบริสุทธิ์ พวกท่านจงนำมันออกมาแล้วจงใช้มันตามประสงค์เถิด ” ดูก่อนกุลบุตร ! อันแหล่งสิ่งโสโครกนั้นคือกองกิเลสหนับไม่ถ้วน สมบัติคือทองคำบริสุทธิ์นั้นคือ ตถาคตครรรค์ บุคคลผู้มีทิพยจักขุนั้นคือ พระตถาคตเจ้า ด้วยเหตุนี้พระตถาคตจึงทรงตรัสแสดงธรรมเพื่อยังให้สรพสัตว์ได้ขจัดกองกิเลสของตนแลสำเร็จพระสัมโพธิบำเพ็ญพุทธกิจอยู่ในโลก ”

爾時世尊以偈頌曰：

「如金在不淨， 隱沒莫能見，

天眼者乃見， 即以告眾人：
『汝等若出之， 洗滌令清淨，
隨意而受用， 親屬悉蒙慶。』
善逝眼如是， 觀諸眾生類，
煩惱淤泥中， 如來性不壞。
隨應而說法， 令辦一切事，
佛性煩惱覆， 速除令清淨。

ครั้นแล้วพระผู้มีพระภาคได้ตรัสเป็นพระคาถาว่า

“อุปมาทองคำไม่อาจสูญสลาย
ถูกซ่อนเร้นไว้ไม่อาจจักพบเจอ
ผู้มีจักขุทิพย์ได้แลเห็นมันเข้า
จึงบอกเล่ากล่าวแก่ประชุมชน

“จงนำมันออกมาเสียเถิด
ชำระล้างให้สะอาดบริสุทธิ์
แล้วใช้มันตามแต่ที่ตนอยาก
เพื่อยังประโยชน์แก่ดวงญาติมิตร”

เช่นเดียวกันพระสุคตใช้พุทธจักขุ
สอดส่องดูปวงประชาสัตว์
ในโคลนตมกล่าวคือทุกข์กิเลส
ตถาคตครรภาไชริไม่เปลี่ยนแปลง

พระองค์จึงตรัสธรรมตามแต่จริต
ยังให้กระทำแต่สิ่งอันถูกต้อง
ขจัดกิเลสอันหุ้มห่อพุทธภาวะ
แล้วสำแดงเปิดเผยความวิสุทธิ

「復次善男子！譬如貧家有珍寶藏，寶不能言：『我在於此。』既不自知又無語者，不能開發此珍寶藏，一切眾生亦復如是。如來知見力無所畏，大法寶藏在其身內，不聞不知耽惑五欲，輪轉生死受苦無量。是故諸佛出興于世，為開身內如來法藏，彼即信受淨一切智，普為眾生開如來藏，無礙辯才為大施主。如是善男子！我以佛眼觀諸眾生有如來藏，故為諸菩薩而說此法。」

“ ยิ่งกว่านั้น กุลบุตร! อุปมาเสมือนได้พินบ้านของยากมีคลังสมบัติฝังอยู่ แต่สมบัติไม่อาจพูดขึ้นว่า “ฉันอยู่ที่นี้ จะ” มันไม่อาจรู้ตัวตนมันเองหรือพูดสิ่งใดได้ ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีผู้ใดอาจเปิดคลังสมบัตินี้ได้ เช่นเดียวกัน สรรพสัตว์ทั้งปวงล้วนมีมหาธรรมรัตนครรภาในกายของตน อันประกอบด้วย ญาณทรรศนะ, ทศพละและเวสาร์ชชะทั้งสี่ของพระตถาคต กระนั้นก็ตาม พวกเขายังไม่สามารถล่วงรู้หรือได้ยินสิ่งเหล่านั้นได้ เพราะสับสนด้วยกิเลสทั้งห้า จึงต้องเวียนว่ายตายเกิด ประสพพบแต่ความทุกข์นับครั้งไม่ถ้วน ด้วยเหตุนี้แลพระพุทธเจ้าจึงอุบัติขึ้นบนโลกเพื่อแสดงตถาคตครรภอันอยู่ในกายของพวกเรา และยังให้พวกเราสามารถเปิดเผยมันออกมา สำเร็จในสัพพัญญุตญาณอันบริสุทธิ มีวาจาอันไร้สิ่งขวางกั้นแลได้เป็น มหาทานบดี เป็นจริงเช่นนั้น กุลบุตร! เราอาศัยพุทธจักขุทอดทัศนาเห็นว่าปวงสรรพสัตว์ล้วนครอบครองตถาคตครรภอยู่ภายใน เราจึงกล่าวแสดงธรรมนี้แก่ปวงพระโพธิสัตว์ ”

爾時世尊以偈頌曰：

「譬如貧人家，	內有珍寶藏，
主既不知見，	寶又不能言，
窮年抱愚冥，	無有示語者，
有寶而不知，	故常致貧苦。
佛眼觀眾生，	雖流轉五道，
大寶在身內，	常在不變易。
如是觀察已，	而為眾生說，
令得智寶藏，	大富兼廣利。
若信我所說，	一切有寶藏，
信勤方便行，	疾成無上道。

ครั้นแล้วพระผู้มีพระภาคได้ตรัสเป็นพระคาถาว่า

“ อุปมาครอบครัวอันยากจน
มีสมบัติล้ำค่าฝังไว้ใต้บ้าน
เจ้าของบ้านไม่อาจเห็นล่วงรู้

ทั้งสมบัติก็ไม่อาจกล่าวสิ่งใด

ผ่านหลายปีก็ไม่มีผู้ใดบอกกล่าว

อยู่ในห้วงมืดมืดเพราะไม่รู้

เพราะไม่ทราบสมบัติของๆตน

ต้องยากจนอดอยากตลอดไป

พุทธจักขุสอดส่องประชาสัตว์

แม้จักไหลไปตามเบญจคติ

มหารัตนะอันอยู่ภายในกาย

ดำรงอยู่เสมอไม่เปลี่ยนแปลง

ครั้นเมื่อได้สอดส่องเช่นนี้แล้ว

เราจึงกล่าวแก่ปวงสรรพสัตว์

ให้ลွှ่จรรู้คลังรัตนะ ณ ภายใน

จักได้มั่งคั่งและจุนเจือผู้อื่น

ผู้ใดศรัทธาในคำอันเรากล่าว

ทุกผู้ร่ำรวยมีคลังรัตนะ

ปฏิบัติ پاکเพียรโดยอุบายะ

ย่อมสำเร็จพระอนุตรมรรค”

「復次善男子！譬如菴羅果內實不壞，種之於地成大樹王。如是善男子！我以佛眼觀諸眾生，如來寶藏在無明殼，猶如果種在於核內。善男子！彼如來藏清涼無熱，大智慧聚妙寂泥洹，名為如來、應供、等正覺。善男子！如來如是觀眾生已，為菩薩摩訶薩淨佛智故顯現此義。」

“ ยิ่งกว่านั้น กุลบุตร! อุปมาเสมือนผลมะม่วงภายในมีเมล็ดพันธุ์ซึ่งไม่เสื่อมสลายไปด้วย ครั้นเมื่อนำไปปลูกบนพื้นดิน ย่อมเติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่ได้ เช่นเดียวกัน กุลบุตร! เราอาศัยพุทธจักขุทอดทัศนาดูสรรพสัตว์จึงแลเห็น ตถาคตครรภ์อันล้ำค่าเสมือนเมล็ดมะม่วงอยู่ภายในเปลือกผลคืออวิชชา ดูก่อนกุลบุตร! ตถาคตครรภ์นั้นสงบเย็น ปราศจากความรุ่มร้อน เป็นที่รวมแห่งปัญญาญาณไม่มีประมาณ ดำรงในความสงบนิ่งแห่งพระนิพพาน ถูกเรียกขานว่า ตถาคต

อรหันตสัมมาสัมพุทธะ ดูก่อนกุลบุตร! พระตถาคตได้สอดส่องดูสรรพสัตว์เช่นนี้แล้ว จึงตรัสในอรรถะนี้เพื่อยังให้พระโพธิสัตว์มหาสัตว์ได้สำเร็จในพุทธญาณอันบริสุทธิ ”

爾時世尊以偈頌曰：

「譬如菴羅果， 內實不毀壞，
種之於大地， 必成大樹王。
如來無漏眼， 觀一切眾生，
身內如來藏， 如花果中實。
無明覆佛藏， 汝等應信知，
三昧智具足， 一切無能壞。
是故我說法， 開彼如來藏，
疾成無上道， 如果成樹王。」

ครั้นแล้วพระผู้มีพระภาคได้ตรัสเป็นพระคาถาว่า

“อุปมาเสมือนกับผลมะม่วง
มีเมล็ดภายในไม่เสื่อมสลาย
ครั้นเมื่อปลุกบนมหาปฐพี
ย่อมเติบโตเป็นมหาพฤกษราชา

พระตถาคตอาศัยวิมลจักขุ
ทอดพระเนตรแลดูสรรพสัตว์
ตถาคตครรภ์อันดำรงภายในกาย
เสมือนเมล็ดภายในเปลือกผล

พุทธครรภ์เก็บซ่อนในอวิชชา
พวกเธอพึงเชื่อถือศรัทธาตาม
มันประกอบด้วยสมาธิและญาณ
อันไม่อาจถูกสิ่งใดทำลายลง

เช่นนี้แลเราจึงกล่าวแสดงธรรม
เปิดเผยซึ่งตถาคตครรภ์ของพวกเขา

เพื่อให้ได้ดำเนินตามอนุตรมรรค

เสมือนเมล็ดเติบโตเป็นจอมพฤษ

「復次善男子！譬如有人持真金像，行詣他國經由險路懼遭劫奪，裹以弊物令無識者。此人於道忽便命終，於是金像棄捐曠野，行人踐蹈咸謂不淨。得天眼者見弊物中有真金像，即為出之一切禮敬。如是善男子！我見眾生種種煩惱，長夜流轉生死無量，如來妙藏在其身內，儼然清淨如我無異。是故佛為眾生說法，斷除煩惱淨如來智，轉復化導一切世間。」

“ยิ่งกว่านั้น กุลบุตร! อุปมาเสมือนบุรุษนักเดินทางถือเอารูปปั้นทองคำบริสุทธิ์แล้วเดินทางไปยังต่างแดน ครั้นเมื่อผ่านเส้นทางอันตราย ด้วยความหวาดเกรงในใจผู้ร้าย จึงซ่อนรูปปั้นนั้นไว้ในห่อผ้าซีริวสกปรก ครั้นต่อมาเขาตายในระหว่างทาง รูปปั้นนั้นจึงถูกทิ้งไว้ในถิ่นทุรกันดาร เหล่านักเดินทางที่ผ่านไปจึงเหยียดหยามมันและคิดว่ามันเป็นสิ่งสกปรก แต่ทว่าบุคคลผู้มีทิพยจักขุสามารถแลเห็นรูปปั้นทองคำบริสุทธิ์ในห่อผ้าซีริวจึงหยิบออกมา ทุกคนจึงพากันเคารพกราบไหว้เช่นเดียวกัน กุลบุตร! เราแลเห็นว่ในเหล่าสัตว์ที่มากด้วยกิเลส ต้องทนทุกข์เวียนวายตายเกิดในราตรีอันยาวนาน ยังมีตถาคตครุฑอันอลังการ งามสง่าแลบริสุทธิ์ไม่แตกต่างจากเราดำรงอยู่ในกาย ฉะนั้นแลพระพุทธเจ้าจึงแสดงธรรมแก่เหล่าสัตว์เพื่อยังให้พวกเขาสามารถขจัดกองกิเลส สำเร็จในตถาคตปัญญาญาณอันบริสุทธิ์ แล้วจึงสำแดงตนเป็นที่พึ่งแห่งชาวโลก”

爾時世尊以偈頌曰：

「譬人持金像，	行詣於他國，
裹以弊穢物，	棄之在曠野。
天眼者見之，	即以告眾人，
去穢現真像，	一切大歡喜。
我天眼亦然，	觀彼眾生類，
惡業煩惱纏，	生死備眾苦。
又見彼眾生，	無明塵垢中，
如來性不動，	無能毀壞者。
佛既見如是，	為諸菩薩說，
煩惱眾惡業，	覆弊最勝身。
當勤淨除斷，	顯出如來智，
天人龍鬼神，	一切所歸仰。

ครั้งนั้นแลพระผู้มีพระภาคตรัสเป็นพระคาถาว่า

“อุปมาผู้ถือเอารูปปั้นทองคำ

แล้วเดินทางไปยังต่างแดน
เก็บซ่อนในห่อผ้าชีวีรสกปรก
ถูกทิ้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร
ผู้มีทิพยจักขุแลเห็นเข้า
จึงบอกกล่าวเล่าแก่ประชุมชน
ให้เอาออกจากห่อผ้าสกปรก
ประชุมชนจึงต่างพากันยินดี

แม้เราเองก็ใช้ทิพยจักขุ
สอดส่องแลดูปวงสรรพสัตว์
แปดเปื้อนด้วยกรรมชั่วและกิเลส
ต้องเวียนว่ายเกิดตายอยู่รำไป

เรายังเห็นในท่ามกลางปวงสัตว์
ท่ามกลางคราบกิเลสและอวิชชา
ตถาคตภาวะไรเปลี่ยนแปลง
เป็นสิ่งอันไม่อาจผลาญทำลาย

ครั้นพระพุทธรักษาเช่นนี้อยู่
จึงตรัสแก่ปวงพระโพธิสัตว์
ในท่ามกลางกิเลสอกุศลกรรม
อนุตรกายไซ้ไรไม่เปลี่ยนแปลง

ครั้นเมื่อเพียรชำระล้างไปอยู่
ตถาคตญาณย่อมสำแดง
ทั้งเทวา มนุษย์ นาคและภูติ
ย่อมสรรเสริญกันโดยถ้วนหน้า”

「復次善男子！譬如女人貧賤醜陋，眾人所惡而懷貴子，當為聖王王四天下；此人不知經歷時節，常作下劣生賤子想。如是善男子！如來觀察一切眾生，輪轉生死受諸苦毒，其身皆有如來寶藏，如彼女人而不覺知。是故如來普為說法，言

：『善男子！莫自輕鄙，汝等自身皆有佛性，若勤精進滅眾過惡，則受菩薩及世尊號，化導濟度無量眾生。』」

“ ยิ่งกว่านั้นกุลบุตร! อุปมาเสมือนหญิงยากจนต่ำต้อยและเป็นที่น่ารังเกียจ แต่นางได้ตั้งครรภ์บุตรอันประเสริฐ ผู้จกกลายเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชปกครองทวีปทั้งสี่ นางไม่อาจรับรู้ได้และคิดว่าบุตรที่คลอดออกมาก็จะต่ำต้อยเสมือนกับตนเอง เช่นเดียวกัน กุลบุตร! พระตถาคตได้พิจารณาถึงเห็นหมู่สรรพสัตว์ เห็นพวกเขาเวียนว่ายตายเกิดวนเวียนไปมา ต้องประสบทุกข์เป็นน่านับการ แม้จะมีตถาคตครรภ์อันประเสริฐดำรงอยู่ในกายของตน แต่พวกเขาไม่อาจรับรู้ได้เสมือนหญิงนางนั้น ฉะนั้นแล้ว พระตถาคตจึงตรัสแสดงธรรมแก่พวกเขาว่า “ดูก่อนกุลบุตร! พวกเธออย่าได้หมีนเหยียดหยามตนเองไปเลย ในกายของเรามีพุทธภาวะดำรงอยู่ หากพวกเธอมุ่งปฏิบัติด้วยวิริยพละ ขจัดปวงอกุศลกรรมออกไป ย่อมได้รับการเรียกขานว่า “พระโพธิสัตว์” แล้วจึงถูกเรียกขานว่า “พระผู้มีพระภาค” สามารถสำแดงตนปลดปล่อยสรรพสัตว์ไม่มีประมาณ”

爾時世尊以偈頌曰：

「譬如貧女人， 色貌甚庸陋，
而懷貴相子， 當為轉輪王，
七寶備眾德， 王有四天下，
而彼不能知， 常作下劣想。
我觀諸眾生， 嬰苦亦如是，
身懷如來藏， 而不自覺知。
是故告菩薩， 慎勿自輕鄙，
汝身如來藏， 常有濟世明，
若勤修精進， 不久坐道場，
成最正覺道， 度脫無量眾。

ครั้นแล้วพระผู้มีพระภาคได้ตรัสเป็นพระคาถาว่า

“ อุปมาหญิงผู้ยากจนต่ำต้อย
ร่างกายก็ยังมีอัปลักษณะ
ได้ตั้งครรภ์บุตรผู้ประเสริฐ
ผู้จกเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ

บริบูรณ์ด้วยกุศลและสัปปัตตนะ
ปกครองเหนือจตุรทวีปสี่
กระนั้นนางกลับไม่อาจล่วงรู้

และดูแคลนตนเองว่าต่ำต้อย

เราเพ่งมองปวงสัตว์ในกองทุกข์

ว่าเสมือนกับนางยาจกนั้น

พวกเขาไม่อาจล่วงรู้เห็น

ตถาคตครรภ์อันดำรงภายในกาย

เราจึงกล่าวแก่ปวงโพธิสัตว์

อย่าได้หมิ่นเหยียดหยามในตนเอง

เพราะตถาคตครรภ์ภายในตัวเธอ

สามารถแผ่แสงสว่างสาดส่องโลก

หากเธอหมั่นปฏิบัติวิริยพละ

จักประทับโพธิ์มณฑลโดยเร็วไว

สำเร็จพระอนุตรสัมโพธิ

ปลดปล่อยหมู่ชนไร้ประมาณ ”

「復次善男子！譬如鑄師鑄真金像，既鑄成已倒置于地，外雖焦黑內像不變，開摸出像金色晃曜。如是善男子！如來觀察一切眾生，佛藏在身眾相具足。如是觀已廣為顯說，彼諸眾生得息清涼，以金剛慧槌破煩惱，開淨佛身如出金像。」

“ ยิ่งกว่านั้นกุลบุตร ! อุปมาเสมือนนายช่างหล่อได้หล่อรูปปั้นด้วยทองคำบริสุทธิ์ เมื่อการหล่อเสร็จสิ้นลง จึงวางแม่พิมพ์ลงบนพื้น แม่ภาวนอกสีจะไหม้เกรียมดำคล้ำ แต่รูปปั้นด้านในยังไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อแม่พิมพ์ถูกแกะออก สีทองย่อมเปล่งประกายออกมา เช่นเดียวกัน กุลบุตร ! พระตถาคตเมื่อทอดทัศนาดูปวงสรรพสัตว์ ทรงเล็งเห็นพุทธครรภ์อันก่อปรด้วยมงคลลักษณะเป็นอเนกประการดำรงอยู่ในกายพวกเขา เมื่อทรงทอดทัศนาดูเช่นนี้ จึงตรัสแสดงธรรมเพื่อยังให้เหล่าสัตว์บรรลู่ถึงความสงบ และสั่งสอนพวกเขาให้รู้จักใช้วัชระคือปัญญาญาณทำลายกองกิเลส และเปิดเผยสำแดงพระพุทธรายอันบริสุทธิ์ เสมือนการเอารูปปั้นทองคำบริสุทธิ์ออกจากแม่พิมพ์

爾時世尊以偈頌曰：

「譬如大冶鑄， 無量真金像，
愚者自外觀， 但見焦黑土；
鑄師量已冷， 開摸令質現，
眾穢既已除， 相好晝然顯。」

我以佛眼觀， 眾生類如是，
煩惱淤泥中， 皆有如來性。
授以金剛慧， 搥破煩惱摸，
開發如來藏， 如真金顯現。
如我所觀察， 示語諸菩薩，
汝等善受持， 轉化諸群生。」

ครั้นแล้วพระผู้มีพระภาคได้ตรัสเป็นพระคาถาว่า

“อุปมาเสมือนนายช่างหล่อใหญ่
หล่อรูปปั้นทองคำนับไม่ถ้วน
คนโง่เมื่อแลมองจากภายนอก
จักเห็นเพียงแม่พิมพ์สีดำคล้ำ

นายช่างเฝ้ารอแม่พิมพ์ให้เย็นลง
แล้วแกะออกเปิดเผยสิ่งภายใน
ครั้นแม่พิมพ์ปนเปื้อนถูกแกะออก
รูปทองคำอันสมบูรณ์จักสำแดง

เราอาศัยในพุทธจักขุ
พิจารณาแปลงสรรพสัตว์
ในท่ามกลางแม่พิมพ์คือกิเลส
ตถาคตภาวะยังดำรงอยู่

เราจึงสอนให้ใช้วัชรปัญญา
แกะแม่พิมพ์คือขจัดกิเลส
และเปิดเผยซึ่งตถาคตธรรม
เสมือนรูปปั้นทองคำออกแสดง

ครั้นเมื่อเราแลเห็นเช่นนั้นอยู่
จึงกล่าวแก่ปวงพระโพธิสัตว์
พวกเธอพึงเชื่อถือทรงจำไว้

爾時世尊告金剛慧菩薩摩訶薩：「若出家若在家，善男子善女人，受持讀誦書寫供養，廣為人說如來藏經，所獲功德不可計量。金剛慧！若有菩薩為佛道故，勤行精進修習神通，入諸三昧欲殖德本，供養過恒河沙現在諸佛，造過恒河沙七寶臺閣，高十由旬、縱廣正等各一由旬，設七寶床敷以天繒，為一一佛日日造立過恒河沙七寶臺閣，以用奉獻一如來及諸菩薩聲聞大眾。以如是事普為一切過恒河沙現在諸佛，如是次第乃至過五十恒沙眾寶臺閣，以用供養過五十恒沙現在諸佛及諸菩薩聲聞大眾，乃至無量百千萬劫。金剛慧！不如有人樂喜菩提，於如來藏經受持讀誦書寫供養乃至一譬喻者。金剛慧！此善男子，於諸佛所種諸善根福雖無量，比善男子善女人所得功德，百分不及一千分不及一，乃至算數譬喻所不能及。」

ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคได้ตรัสแก่พระวัชรมิติโพธิสัตว์ว่า “ หากกุลบุตร กุลธิดาไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตฤาคฤหัสถ์ หากสามารถศรัทธาเชื่อถือแลทรงจำไว้ซึ่ง ตถาคตตรรกสูตร นี้ ได้ท่องอ่าน สาธยาย คัดลอก กระทำการบูชา ถาเพยแพร่ อย่างกว้างขวางแก่บุคคลอื่น อันกุศลที่จักสำเร็จย่อมไม่อาจประมาณ ดูก่อนวัชรมิติ! อุปมามิพระโพธิสัตว์ผู้มีปณิธานจักสำเร็จในพุทธโพธิ ได้ปฏิบัติบำเพ็ญโดยพากเพียร กระทำซึ่งวิริยพละ ได้ศึกษาและปฏิบัติในอภิญญาฤทธิ์ และสามารถเข้าสู่สมาธินับเป็นอนnek เพื่อจะปลูกฝังกุศลมูล จึงกระทำการบูชาซึ่งพระพุทธเจ้าในปัจจุบันจำนวนยิ่งกว่าเมล็ดทรายในแม่น้ำคงคา และใช้สัปรัตนะในการเนรมิตปราสาทจำนวนยิ่งกว่าทรายในแม่น้ำคงคา แต่ละปราสาทสูงสิบโยชน์ กว้างและยาวหนึ่งโยชน์ ภายในแต่ละปราสาทมีอาสนะอันสร้างจากสัปรัตนะ ปลูกด้วยผ้าไหมทิพย์เพื่อพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ในแต่ละวันจักใช้สัปรัตนะนิรมิตปราสาทจำนวนยิ่งกว่าเมล็ดทรายในแม่น้ำคงคาและถวายเป็นปราสาทเหล่านี้แก่ พระพุทธเจ้า , พระโพธิสัตว์ และพระสาวก กระทำเช่นนี้ถวายเป็นพระพุทธเจ้าในปัจจุบันจำนวนยิ่งกว่าเมล็ดทรายในแม่น้ำคงคา จนตลอดอสงไขยโกฏิก็ยังมีนิรมิตปราสาทเหล่านี้จำนวนยิ่งกว่าเมล็ดทรายในแม่น้ำคงคา และถวายเป็นปราสาทเหล่านี้แก่ พระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ และพระสาวก ซึ่งทั้งหมดก็มีจำนวนยิ่งกว่าเมล็ดทรายในแม่น้ำคงคา กระนั้นก็ตาม วัชรมิติ! อันพระโพธิสัตว์องค์นั้นยังไม่อาจเทียบเสมอได้กับบุคคลผู้มีปณิธานในโพธิ ได้ศรัทธาเชื่อถือแลทรงจำไว้ซึ่ง ตถาคตตรรกสูตร นี้ ได้ท่องอ่าน สาธยาย คัดลอก กระทำการบูชา หรือยกตัวอย่างการอุปมาเพียงหนึ่งข้อ ดูก่อนวัชรมิติ! แม้ว่าพระโพธิสัตว์องค์นั้นได้ปลูกฝังกุศลมูลในพระพุทธเจ้าจำนวนไม่มีประมาณและสำเร็จในกุศลไม่มีประมาณ กุศลนั้นยังเล็กน้อยกว่าร้อยเท่าพันเท่าของกุศลแห่งผู้ใดก็ตามที่ศรัทธาเชื่อถือแลทรงจำไว้ซึ่ง ตถาคตตรรกสูตร นี้ ได้ท่องอ่าน สาธยาย คัดลอก กระทำการบูชา ถาเพยแพร่อย่างกว้างขวางแก่บุคคลอื่น อันความแตกต่างระหว่างกันนั้นย่อมอยู่เหนือการนำเอามาคำนวณหรืออุปมาได้ ”

爾時世尊重說偈言：

「若人求菩提， 聞持此經者，
書寫而供養， 乃至於一偈，
如來微妙藏， 須臾發隨喜，
當聽此正教， 功德無有量。」

若人求菩提，住大神通力，
欲供十方佛，菩薩聲聞眾，
其數過恒沙，億載不思議，
為一一諸佛，造立妙寶臺，
臺高十由旬，縱廣四十里，
中施七寶座，嚴飾備眾妙，
敷以天繒褥，隨座各殊異，
無量過恒沙，獻佛及大眾，
悉以此奉獻，日夜不休息，
滿百千萬劫，所獲福如是。
慧者聞此經，能持一譬喻，
而為人解說，其福過於彼，
乃至於算數，譬喻所不及。
眾生之所依，速成無上道，
菩薩諦思惟，甚深如來藏，
知眾生悉有，疾成無上道。」

ครั้นแล้วพระผู้มีพระภาคได้ตรัสเป็นพระคาถาว่า

“ หากมีผู้มุ่งแสวงหาโพธิ
ได้สดับแลทรงจำพระสูตรนี้
ได้คัดลอกและกระทำบูชา
แม้เป็นเพียงหนึ่งบทคาถา

หากเขาได้แสดงความยินดียิ่ง
เมื่อสดับอยู่ในคำสอนนี้
เรื่องตถาคตตรรกอันอลังการ
จักสำเร็จกุศลไร้ประมาณ
หากมีโพธิสัตว์ผู้แสวงโพธิ
ดำรงด้วยมหาอภิญญาพละ
ตลอดนับอจินไตยโกฏีกัลป์

กระทำบูชาแก่พระพุทธรูป , โพธิสัตว์
และพระสาวกในทศทิศโลกธาตุ
ทุกองค์จำนวนยิ่งกว่าทรายคงคา

เพื่อแต่ละองค์พระพุทธรูปนั้น
จึงเนรมิตปราสาทรัตนอลังการ
แต่ละล้วนสูงได้สิบโยชน์
เป็นหนึ่งในโยชน์ทั้งกว้างยาว

ภายในปราสาทมีอาสนะสัปตรัตน
ประดับประดาอยู่ซึ่งสิ่งอลังการ
ปูลาดผ้าไหมทิพย์และหมอนพิง
แต่ละสิ่งก็ล้วนแตกต่างกัน

ถวายเป็นอยู่ซึ่งปราสาทเช่นนี้
จำนวนยิ่งกว่าเมล็ดทรายคงคา
แต่พระพุทธรูปและเหล่าประมุขสงฆ์
ทั้งทิวาราตรีโดยไม่ผ่อนพัก
ตลอดนับกลับจำนวนโกฏิ
บรรลुซึ่งกุศลานิสงส์ทั้งปวง

หากผู้ใดได้สดับพระสูตรนี้
แสดงกล่าวอธิบายแก่ผู้อื่น
แม้เป็นเพียงหัวข้อหนึ่งอุปมา
อัมฤตซึ่งเขาจักสำเร็จ
ย่อมยิ่งกว่าซึ่งโพธิสัตว์นั้น
อยู่เหนือการคำนวณนับอุปมา
จะได้เป็นที่พึงแห่งสรรพสัตว์
และสำเร็จอนุตรโพธิโดยจับใจ

หากพระโพธิสัตว์ได้พินิจไตร่ตรอง
ในตถาคตครุอันลึกซึ้งคัมภีรภาพ
อันปวงสรรพสัตว์ได้ครอบครองอยู่
จักสำเร็จอนุตรโพธิโดยฉับไว

爾時世尊，復告金剛慧菩薩言：「過去久遠無量無邊，不可思議阿僧祇劫，復過是數。爾時有佛，號常放光明王如來、應供、等正覺、明行足、善逝、世間解、無上士、調御丈夫、天人師、佛、世尊。金剛慧！何故名曰常放光明王？彼佛本行菩薩道時，降神母胎常放光明，徹照十方千佛世界微塵等剎。若有眾生見斯光者一切歡喜，煩惱悉滅色力具足，念智成就得無礙辯。若地獄、餓鬼、畜生、閻羅王、阿修羅等見光明者，皆離惡道生天人中。若諸天人見光明者，於無上道得不退轉，具五神通。若不退轉者，皆得無生法忍五十功德旋陀羅尼。

ครั้นแล้ว พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกะพระวัชรมิติโพธิสัตว์ว่า “ดูก่อนวัชรมิติ! ในอดีตกาลนานนับอสงไขยกัลป์อันเป็นอนันตายุ ยังมีพระพุทธเจ้าพระนามว่า สทาประมุกระศมีราช ผู้เป็นพระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ ผู้เสด็จไปดีแล้ว ผู้รู้แจ้งโลก ผู้เป็นสารathi์กษัตริย์อย่างยอดเยี่ยม ผู้เป็นศาสดาแห่งเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ผู้ตื่นแล้ว และเป็นผู้จำแนกธรรม ดูก่อนวัชรมิติ! ด้วยเหตุดังภาพพระองค์จึงถูกขนานพระนามว่า สทาประมุกระศมีราช ? เพราะเมื่อพระพุทธเจ้าพระองค์นั้นยังทรงประพฤติดำเนินตามโพธิสัตว์จรยา เมื่อทรงหยั่งลงในครุพระมารดา ก็ทรงเปล่งพระรัศมีออกมาอย่างต่อเนื่อง ปกแผ่ครอบคลุมไปยังทุกหนแห่งในโลกธาตุทั่วทิศจำนวนเท่าธุลีปรมาณูในสิบพุทธเกษตร หากเหล่าสัตว์ได้แลเห็นพระรัศมีของพระองค์ จักพากันปีติยินดีและสยุมงคลเลิศจักสำเร็จในกายอันมีลักษณะและผลอันเป็นเลิศ จักสำเร็จในสมาธิ, ปัญญาและมีวาจาอันไร้สิ่งกีดขวาง หากพระยมราช, สัตว์นรก, เปต, เปรต, เปรต, เปรตและอสูรได้แลเห็นพระรัศมีนั้น จักสามารถสลัดทิ้งจากชาติกำเนิดอันเป็นอกุศล แล้วไปอุบัติในหมู่เทวดาและมนุษย์ หากเทวดาและมนุษย์ได้แลเห็นพระรัศมีของพระองค์ จักเป็นผู้ไม่เสื่อมถอยจากพระอนุตรโพธิจิตและสำเร็จในอภิปัญญาหา อันผู้ไม่เสื่อมถอยจากโพธิสัตว์มรรคเหล่านั้นจักบรรลุถึงอนุตตปัตติกรรมกษานติ สำเร็จในธารณีแห่งการหมุนกลับ อันอุดมด้วยคุณหาสิบประการ

金剛慧！彼光明所照國土，皆悉嚴淨如天琉璃，黃金為繩以界八道，種種寶樹花果茂盛香氣芬馨，微風吹動出微妙音，演暢三寶菩薩功德，根、力、覺、道、禪定、解脫。眾生聞者皆得法喜，信樂堅固永離惡道。金剛慧！彼十方剎一切眾生蒙光明故，晝夜六時合掌恭敬。金剛慧！彼菩薩處胎出生，乃至成佛、無餘泥洹常放光明，般泥洹後舍利塔廟亦常放光。以是因緣諸天世人，號曰常放光明王。

ดูก่อนวัชรมิติ! ผืนปฐพีในโลกธาตุแห่งนั้นบริสุทธิ์จากพระรัศมีที่แผ่ปกคลุมไปของพระองค์ เสมือนไฟทูลย์อันเป็นทิพย์ เส้นด้ายทองบนพื้นเรียงกันเป็นแถวหากถูก แต่ละแถวต่างมีต้นไม้อันมีราก ออกดอกและผลอันส่งกลิ่นหอมยิ่ง เมื่อมีสายลมพัดมา ต้นไม้เหล่านั้นจักเปล่งเสียงสำเนียงอลังการ สำแดงคุณแห่งพระรัตนตรัย , พระโพธิสัตว์, พละห้า, อินทรีย์ห้า , โพชฌงค์เจ็ด, อริยมรรคแปด , สมาธิ และวิโมกข์ อันผู้ได้สดับเสียงนี้จักบังเกิดธรรมปิติและศรัทธาอันมั่นคง และจักไม่

อธิโกกำเนิดในทศตีกต่อไป ดูก่อนวัชรมิติ! สรรพสัตว์ในโลกธาตุทั่วทิศ เพราะถูกสัมผัสจากพระรัศมีนี้ จึงพากัน
ประนมอัญชลีโดยคารวะตลอดหกยามทั้งกลางวันและกลางคืน ดูก่อนวัชรมิติ! พระโพธิสัตว์องค์นั้นตั้งแต่ประทับอยู่ใน
พระครรภ์พระมารดา จนกระทั่งตรัสรู้พระสัมโพธิญาณและเสด็จเข้าอนุปาติเสสนิพพานธาตุ ก็ยังคงแผ่พระรัศมีอย่าง
ต่อเนื่อง แม้หลังจากทรงปรินิพพาน พระบรมธาตุของพระองค์อันประดิษฐานในพระสถูปก็ยังคงแผ่พระรัศมีอยู่เสมออีก
เช่นกัน ด้วยเหตุนี้แล เทวดาและมนุษย์จึงขนานพระนามว่า สทาประมุกระัศมีราช

「金剛慧！常放光明王如來、應供、等正覺初成佛時，於其法中有一菩薩名無
邊光，與二十億菩薩以為眷屬。無邊光菩薩摩訶薩於彼佛所，問如來藏經，佛為
演說，在於一坐經五十大劫，護念一切諸菩薩故，其音普告十佛世界微塵等百千
佛刹，為諸菩薩無數因緣百千譬喻，說如來藏大乘經典。諸菩薩等聞說此經，受
持讀誦如說修行，除四菩薩皆已成佛。

ดูก่อนวัชรมิติ! เมื่อพระสทาประมุกระัศมีราชตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า แรกสมัยสำเร็จพระโพธิญาณ ทรง
ประทับห้อมล้อมด้วยเหล่าพระโพธิสัตว์ยี่สิบโกฏิองค์ ในธรรมสมาคมแห่งนั้นยังมีพระโพธิสัตว์นามว่า อนันตรัศมี ได้กราบ
ทูลอาราธนาให้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้นตรัสแสดง ตถาคตตรรกสูตรนี้ พระพุทธเจ้าพระองค์นั้นจึงประทับบนอาสนะเป็น
เวลาห้าสิบบหมากัลป์ ตรัสแสดงอรรถในพระสูตรนี้ เพื่อคุ้มครองและอบรมปวงพระโพธิสัตว์ พระสุรเสียงพระองค์ดังกังวาน
ไปยังโลกธาตุจำนวนเท่าธุลีปรมาณูในสิบพุทธเกษตร โดยเหตุและปัจจัยนับไม่ถ้วน พระองค์ได้ยกข้ออุปมาหนึ่งแสนข้อ
เพื่อแสดง ตถาคตตรรกมหานสูตร นี้แก่ปวงพระโพธิสัตว์ อันผู้ที่ได้สดับยอมรับและทรงจำไว้ ได้อ่านสาธยายและ
คัดลอก ปฏิบัติอย่างถูกต้อง ล้วนแล้วแต่ได้สำเร็จพุทธภูมิแล้วทั้งสิ้น เว้นเสียแต่พระโพธิสัตว์สี่องค์

金剛慧！汝莫異觀，彼無邊光菩薩豈異人乎？即我身是。彼四菩薩未成佛者，
文殊師利、觀世音、大勢至、汝金剛慧是，金剛慧！如來藏經能大饒益，若有聞
者皆成佛道。」

ดูก่อนวัชรมิติ! เธออย่าได้คิดเป็นอย่างอื่น อนันตรัศมีโพธิสัตว์เป็นผู้อื่นผู้ใดฤา? ไม่ใช่ผู้ใดเลยนอกจากตัวเธอเอง
พระโพธิสัตว์ทั้งสี่องค์ผู้ยังไม่บรรลุสำเร็จแก่พุทธภูมิได้แก่ มัญชุศรี, อวโลกิเตศวร, มหาสถามปราปต์ และเธอ วัชรมิติ
วัชรมิติ! ตถาคตตรรกสูตรนี้ย่อมยังประโยชน์ด้วยถ้วนทั่ว ผู้ใดที่ได้สดับแล้วย่อมจักบรรลุถึงพุทธโพธิ ”

爾時世尊重說偈曰：

「過去無數劫， 佛號光明王，
常放大光明， 普照無量土。
無邊光菩薩， 於佛初成道，
而啟問此經， 佛即為演說。
其有遇最勝， 而聞此經者，
皆已得成佛， 唯除四菩薩：
文殊、觀世音、大勢、金剛慧。

此四菩薩等， 皆曾聞此法，
金剛慧為彼， 第一神通子，
時號無邊光， 已曾聞此經。
我本求道時， 師子幢佛所，
亦曾受斯經， 如聞說修行，
我因此善根， 疾得成佛道。
是故諸菩薩， 應持說此經，
聞已如說行， 得佛如我今。
若持此經者， 當禮如世尊，
若得此經者， 是名佛法主，
則為世間護， 諸佛之所歎。
若有持是經， 是人名法王，
是為世間眼， 應讚如世尊。」

ครั้นแล้วพระผู้มีพระภาคได้ตรัสเป็นพระคาถาว่า

“ ในอดีตอสงไขยกัลป์ที่แล้ว
มีพระพุทธรูปพระนาม รัศมีราช
ผู้ปกแผ่พระรัศมีอยู่เสมอ
ครอบคลุมทั่วโลกธาตุนับอนันต์

พระอนันตรัศมีโพธิสัตว์
เมื่อพระพุทธรูปทรงตรัสรู้
ได้กราบทูลวิงวอนในพระสูตรนี้
จึงทรงตรัสอธิบายโดยฉับพลัน

ผู้ได้เข้าเฝ้าพระชินเจ้านั้น
แลได้สดับอยู่ในพระสูตรนี้
ล้วนแล้วได้สำเร็จพุทธภูมิ
เว้นเสียแต่โพธิสัตว์สองค์
มัญชุศรี , อวโลกิเตศวร

มหาสถามปราชต์ และวัชรมติ
ในบรรดาโพธิสัตว์ทั้งสี่
ซึ่งเป็นผู้ได้สดับพระธรรมนี้
วัชรมติผู้เป็นพุทธบุตร
ผู้เป็นเลิศในฤทธิ์อภิญญา
มีนามกว่า อนันตรัศมี
ในสมัยซึ่งสดับพระสูตรนี้

เมื่อเรามุ่งแสวงหาโพธิ
ได้รับมอบซึ่งพระสูตรนี้
จากพระสิงหวัชพุทธะ
ปฏิบัติตามคำสอนที่สดับ
โดยผลแห่งกุศลมูลเหล่านี้เอง
จึงสำเร็จพุทธโพธิโดยเร็วไว

ฉะนั้นแลปวงพระโพธิสัตว์
พึงดำรงทรงซึ่งพระสูตรนี้
พึงสดับปฏิบัติอย่างถูกต้อง
จักสำเร็จพุทธภูมิเช่นเรา

อันผู้ใดดำรงพระสูตรนี้
เขาพึงถูกร้องเรียกว่า โลกนาถ
อันผู้ใดสำเร็จพระสูตรนี้
ย่อมถูกเรียกว่า จอมแห่งพุทธธรรม
เขาจักถูกโลกทั้งปวงรักษาอยู่
ปวงพุทธะก็จักทรงสรรเสริญ
อันผู้ใดดำรงพระสูตรนี้
ย่อมถูกเรียกว่าเป็น ธรรมราชา
เขาจะเป็นดวงตาแห่งสากลโลก
ถูกสรรเสริญเสมอ พระโลกนาถ”

爾時世尊說此經已，金剛慧及諸菩薩，四眾眷屬，天、人、乾闥婆、阿修羅等，聞佛所說，歡喜奉行。

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสแสดงพระสูตรนี้จบลง พระวัชรมิติและพระโพธิสัตว์องค์อื่นๆ พร้อมบริวาร พุทธบริษัทสี่ เทพคนธรรพ์ อสูรและชนทั้งปวงเมื่อสดับพระภาสิตของพระผู้มีพระภาคแล้ว ก็พากันมีใจเบิกบานยินดีน้อมรับปฏิบัติสืบไป

大方等如來藏經

จบ มหาไวปุลยตถาคตคัรรณสูตร

若法所因生，
如來說是因，
若法所因滅，
大沙門亦說此義。

“ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ
พระตถาคตตรัสเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น
และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น
พระมหาสมณะมีปกติตรัสอย่างนี้”

ด้วยกุศลมุลจากการเรียบเรียงแปล มหาไวปุลยตถาคตครรณสูตรนี้ ขอมุ่งอุทิศแก่สรรพสัตว์จำนวนไม่มีประมาณ ใน
ภพทั้งสาม ภูมิทั้งหกและกำเนิดทั้งสี่ ในสากลโลกธาตุทั่วทิศ ขอให้พวกเขาสามารถเห็นแจ้งชัดในธรรมชาติแห่ง
“ตถาคตครรณ” อันดำรงอยู่แล้วโดยบริบูรณ์ในสรรพสัตว์ แต่ถูกปิดบังห่อหุ้มไว้โดย อวิชชา ตัณหา อาสวะกิเลสทั้งปวง
ของพวกเขาอย่างยาวนาน สมดังที่พระตถาคตเจ้าได้ตรัสไว้แล้วในพระสูตรนี้และในที่อื่น ๆ เป็นอเนก โดยอำนาจแห่ง
กุศลมุลนี้ขอให้ข้าพเจ้าเมื่อจักสิ้นชีพได้พบเจอ พระอมิตายุสฺตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า แวดล้อมอยู่ด้วยเหล่าพระ
อริยสงฆ์สาวกและโพธิสัตว์ เสด็จมาปรากฏยังเบื้องหน้า ครั้นเมื่อสิ้นชีพแล้ว ขอได้ไปอุบัติยังสุขาวดีพุทธเกษตรเบื้องทิศ
ตะวันตกของพระองค์ ประพฤติบำเพ็ญโพธิสัตว์จรรยา จนกว่าจะตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิด้วยเทอญ